

In orationem Ciceronis Pro Milone,

<https://hdl.handle.net/1874/421197>

pec 4

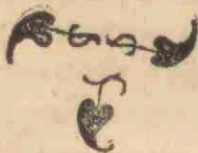
ORATIO

PHILIP. MELANCH. DICTA
AB IPSO CVM DECERNERE

tur gradus Magisterij D. Andreae Vuin
clero Vratisla. & alijs quibusdam
bonis & doctis uiris. Anno
M. D. XXXV. Die
April. 14.

ITEM QVÆSTIO, QVARE

Plato dixerit optimum esse statum
Reip. eum, qui medius est inter
Tyrannidem & Democrati-
am proportione Geo-
metrica.

ORATIO PHII

LIPPI M LANO THONIS
dicitur aplo cum deat hie reges

hos Magister D. Andrea

Vandere Vassila & alios

quibuldam bonis & do

ctis unis, Anno M.

D. XXXV Die

Aprilis 14

ON solco odlo

ie repugnat an i

eis. Iaque modo

eis facile passus

lum mih ptoan

iam hoc in loco dicitur mandu

ti, & illi plicip ali collegi nostri

ad dicendum apnotantur. Sed

eum collegis nostris tiberet mo

tem belli, quibus cum videtur me

conuictissime iure. Amore m

k ij

ORATIO PHI

LIPPI MELANCHTHONIS

dicta ab ipso cum decerneret gra

duſ Magiſterij D. Andreae

Vuindero Vratilla. & alijs

quibusdam bonis & do

ctis uiris. Anno M.

D. XXXV Die

Aprilis 14.

NON ſoleo odio
ſe repugnare ami
cis. Itaque modo
etiã facile paſſus
ſum mihi prouin
ciam hoc in loco dicendi manda
ri, & ſi pleriq; alij collegæ noſtri
ad dicendum aptiores ſunt. Sed
cum collegis noſtris libenter mo
rem geſſi, quibus cum uidetis me
coniunctiſſime uiuere. Amo em̄

O R A T I O

eos ex animo, & quia me cum eis
Respub. coniunxit, & ppter ipso
rum egregiam doctrinā & in om
ni officij genere diligētiam & uir
tutem. Tum uero gratificandum
dixi his doctissimis uiris, & huic
hospiti, qui cum singulari fide &
foelicitate literas doceat, non de
esse ei studia atq; officia nostri or
dinis debent. Nam si recte æsti
mes, amplissime de tota Repub.
merentur isti qui primam ætatē
recte erudiunt, & ad maximas ar
tes preparant. His igitur ostende
re uolui me & honori ipsorum fa
uere, & hæc scholarum testimo
nia, seu gradus magnificere. Ete
nim cum plurimum dignitatis sit
in his optimis atq; utilissimis arti
bus, quarū propagatio et defen
sio col

siq̄ collegio nostro commissa est,
 multum etiā dignitatis in hoc
 gradu esse iudicādum est, cum in
 hoc ipso gradu foedus cū Repub.
 fiat, in quo hi quibus decernitur,
 obligant se Reipub. ad docendas
 optimas artes & utilissimas hu-
 mano generi. Hoc foedere quid
 potest cogitari honestius, aut san-
 ctius, modo ut hi qui aucti sunt
 hoc honore, magnitudinem mu-
 neris sui animo metiantur, et pro-
 uirili tueri studeant: certe consili-
 um faciendi huius sanctissimi foe-
 deris in hoc gradu est honestissi-
 mum atq; humanissimum. Qua-
 re digni odio sunt Cynici illi, qui
 ut ceteros honestos mores, ita &
 gradus grauissimo consilio insti-
 tutos, quique obligant homines

O R A T I O

ad defensionē bonarum discipli-
narum, aspernantur.

Exposui consilium meum,
quare in hęc scenam produci me
passus sim. Solet autem hic uel de
artium dignitate, uel de studijs
uirtutis dici. Hic mos cum ualde
mihi probetur, sumpsi & ipse ar-
gumentum ex eodem genere. Et
quoniam constat honestas disci-
plinas, leges & religiones, uincu-
la esse humanę societatis, facile
iudicari potest maxime necessa-
riam esse ad uitam omnium bo-
narum artium doctrinam. Itaq;
de hac parte non disputabo pro-
lixius. Nam id quidem persuasif-
simū esse omnibus debet, & mo-
nent idem quotidie doctorum
uoces & literę. Dicam igitur de
una

una quadam uirtute pernecessaria his qui in studijs uersantur, uidelicet, de amore ueritatis, seu de odio Sophisticis. Etenim nulla uox humana satis eloqui potest, quantum referat, hæere in animis infixum ab ineunte ætate acerrimum Sophisticis odium. De hoc quaeso, ut me diligenter audiat is adolefcentes, quem iam ætas & magna rerum uarietas erudierunt. Nihil opus est iam dicere, quantum Reipub. cura angatatque exerceat animū meum. Illud tantum dicā, ut me maiori studio audiatis, uere hoc affirmare possum, me paterno affectu atq; amore complecti oēs studiosos, ac uehementer uestris periculis affici. Itaq; quod alias sæpe monui, idē

O R A T I O

nunc quoque, quoniam in hoc cō-
fessu doctissimorum hominum ora-
tio plus habere debet autoritatis,
obtestandos uos esse duxi.

Ac longe aliud præcipiam uo-
bis, quã apud Sophoclem Vlysses
præcipit Achillis filio adoles-
cēti Neoptolemo, cum docet eū
mendacijs circumuenire et fallere
amicum: & quidem multis argu-
mentis declarat, hoc artificium
usitatissimum esse in uitæ nego-
cijs: cumque adolescens miratur,
qua fronte, quo ore mentiri quis-
piam aulit sciens, respondet Vlysses,
nefarie is quidem, sed signifi-
cans quales sint hoīm mores.

Vbicumque spes lucri est, pude-
re non decet.

Atque utinam hæc Vlyssæa Phi-
losophi

Iosophia tantum in priuatis & le-
 uibus negocijs exerceretur, sed ex-
 perimur eam peruasisse in grauif-
 simas Regum deliberationes, in
 scholas, corrumpere artes, & qđ
 est præcipue deplorandū, regna-
 re in Ecclesijs & obruere religio-
 nem. Quare si solidam doctrinā
 & utilem generi humano expeti-
 tis, & hoc uestrum curriculum
 Deo placere, & prodesse alijs uul-
 tis, uehementiss. odium Sophisti-
 ces animo concipiendum est. At-
 que hac in re primum quid uocē
 Sophisticen, deinde quam perni-
 ciosa sit, cōsiderandum erit. Nō
 enim appello Sophisticen tantū
 ridiculas illas cauillationes, quæ
 pueris traduntur in dialecticis ce-
 ratinas, & crocodilinas, & simi-

O R A T I O

les. Illa uobis cauenda est Sophistica, quæ mirificam sapientie speciem præ se fert, & in curia, in subsellis, in Ecclesia dominat. Vbi alios piget inquirere ueritatem, alij explicare commode non norunt, alij ꝑ ambitionē de industria nebulas offundunt. Et interim magna autoritate inserunt animis falsas & nocituras opiniones.

Medici narrant melancholicorum exempla, quorum alius errore mentis putauit se factum esse galum gallinaceum, alius sedit in uacuo theatro, somnians se uidere spectacula. His persimiles uidentur plurimi hebetiores, qui leui aliqua cauillatione decepti, amant absurdas opiniones, & quod est miserandum, his ita blanditur error,

ror, ut sibi applaudant, se beatos
dicant illa infania. Exempla sunt
in scholis & in Ecclesijs plurima.
Stoici propter leues cauillationes
discesserunt a natura & suam illam
& *ἀσέβεια* ridicule sibi finxerunt. Lō-
gius etiā a natura discedit Epicu-
rus, qui prorsus evertit Phisica,
tollit efficientes & finales causas:
& quidem de his inuentis utriusque
sibi mirum in modum placent.
Quid nunc Anabapustæ, quam
sunt plane *πρωφασμῶν* ac demen-
tati Sophistica. Sed hos hebeti-
ores omitto.

Alij quidā abundant ingenijs,
q̄ in studijs suis non pponūt sibi
hunc finem, ut ueritatem eruāt ac
patefaciant, sed ut de oibus rebus
prodigiosa uarietate disputent.

O R A T I O

Et has præstigias summam ingenij laudem esse ducunt. Tales fuerunt olim Academici seu Pyrrhonij potius, qui omnia pariter incerta esse cõtendebant, & ne probabilius quidem alio aliud: ac geometrica principia etiam euertere conabantur, scilicet, ut acuti, ut copiosi uiderentur. Tales sunt apud Platonem Sophistæ Gorgias, Thrasymachus, nec ipse raro ad eundem modum ludit. Hęc ingeniorum licentia plurimum habet periculi. Ea quę amant, amplificanc in immensum, quę non amant, extreme abhiciunt, dicunt uicina pro ueris, miscent non coherentia, distrahunt ea quę coniungi oportuit, perinde ac si Centauros aut Chimeras pingerent,
 nihil

nihil p̄prie, nihil diserte dicūt, lūdūt ironijs et alijs delicijs. Videte quibus coloribus nūc ingeniosi homines pingant abusus Ecclesiasticos, quibus technis ueras sententias obruant. Quam multa inueniunt σοφὰ ψάγματα, ut medeant absurdis opinionibus, quoties in eum locum uentum est ubi oportet seu uersare dolos, seu certæ occumberere morti.

Cū hac Sophistica bellū ἀσυνείδητον debet esse omnibus, qui & boni uiri perhiberi uolunt, et studia sua referunt ad communem utilitatem. Plato grauissime dicit, dandam esse operam in dicendo, nō ut hominum plausus captemus, sed Deo grata dicamus. Quare tota mente, totoq; animo in hunc

O R A T I O

scopum unum intueamur, huc et
 recta sit manus, oculi, cura, ut &
 eruamus & quam simplicissime
 ac planissime patefaciamus uerita-
 tem. Hæc enim & Deo nos concel-
 liat, & maxime conuenit naturæ,
 et salutē affert Rebus pub. & Ecclē-
 sijs. Nec ulla existimemus officia
 Deo gratiora esse, nihil Reipub.
 utilius, quam hoc studium expli-
 canda ueritatis. Rectissime em̄ di-
 ctum est illud in legib. Platonis.
 ἀλήθεια πάντων μὲν ἀγαθῶν θεῶν ἡγεῖται
 πάντων δὲ αἰσθητῶν. Veritas omni-
 um bonorum causa est dijs et homi-
 nibus. Quæ crebro præcipit Chri-
 stus de colenda & tuenda ueritate,
 quã sancte cõmendat nobis eius
 studium, quã horribiles pœnas
 etiam pponit his qui ueritatē mo-
 lant.

lant. Porro gaudant Sophisticen
 & in cæteris artib. ludere consue-
 uerūt, ad eundem modū ludūt in
 doctrina cœlesti. iam hic remedia
 q̄renda erant, quib. præmunirent
 animi cōtra Sophisticen. Sed me
 uetus uersiculus perterrefacit, q̄
 negat remedium esse contra Syco-
 phatæ morsum. Et ita late grassat̄
 hæc pestis, quam uel Sycophanti-
 cam, uel Sophisticā potes appella-
 re, ut contagiū uix usquā possis ef-
 fugere. Repugnandū est tamē ar-
 te aliqua. Primū ingens odiū So-
 phisticæ cōcipiendum est. Dein-
 de uidendum in scholis, in Eccle-
 sijs, in consilijs, qui nam inquit
 rant ueritatem, qui ludant qua-
 dam ingenij procacitate, q̄ defen-
 dāt priuatas aliquas cupiditates.

O R A T I O

Atq̄ hic assumendū est illud Epi-
 charmi, in quo nerui atque artus
 esse sapientię dicuntur, μέμνησο ὅτι
 στίβ. Non itaui assentiēdum est
 præsertim monstrosis & irreligi-
 osis opinionibus, nō est præcipi-
 tanda sententia. Tempus adhibē-
 dum est in consilium, quod uere
 est ut ille inq̄t sapientissimus Mo-
 nitor. Deinde sit directa mens ad
 inquisitionem ueritatis, adhibe-
 at methodum, quæ ut Plato inq̄t
 ignis est coelo allatus, qui præbe-
 at lumen ad ueritatem cernendā.
 Coherceat se quisq̄z itra septa me-
 thodi, nec temere excurrat in aliē-
 nos locos. Amet proprietatem
 in artibus, & sibi subinde illud p̄-
 ceptum utile Stoicorū inculcet,
 ὁ σοφὸς διθυρέμων ἔστι, sapiens pro-
 priolo

prieloquatur. Magnam uim & hoc habet, multum operæ collocare in ijs artibus quæ plurimum habent demonstrationum. Nam & Galenus fatetur se pene in amētiā Pyrrhonorum delapsum esse, nisi in Geometria uidisset tantam esse uim demonstrationum. Neq; hoc eo dico, quod putem in diuinis oraculis aut ubiq; req;rendas esse demōstrationes. Sed consuetudo methodi prodest studiosis & format iudiciā.

Postremo & Remprb. animo intueatur, consideret duas esse pestes Ecclesiæ, & Reipub. præcipuas, Tyrannidem & Sophisticen, sed hanc multo nocentiorē Tyrannidem omnibus seculis Sophistica contaminauit & dissipauit

O R A T I O

religiones. Et falsas opiniones
 secutæ sunt factiones, dissidia,
 cædes, bella, imperiorum muta-
 tiones, in quibus nihil mali non
 inest. Spargit enim Diabolus mē-
 dacia tāquam semina cæterarum
 cladum. Quid quod animæ eti-
 am dementatæ ruunt in perni-
 ciem? Adici non potest, quam
 facile saucientur mentes, quanta
 prudentia opus sit, ne a recto cur-
 su depellantur. Christus mina-
 tur atrocissimas pœnas his, qui
 paruulorum mentes lædunt, &
 inquit: Væ homini per quem
 accidit scandalum. Hæc periculi
 magnitudo maxime debet nos
 exulcitare, & curam acuerē discen-
 di, ut uera & utilia Ecclesiæ pro-
 ponamus. Neque enim sine ma-
 ximo

ximo studio, sine multarum rerū
 atq; artium cognitione, sine lon-
 go usu formari iudicia de magnis
 rebus possunt. Ac semper nobis
 ipsi subiiciamus, cum hæc peri-
 cula de quibus concionatur Chri-
 stus, tum etiam quam iucunda
 bonis mentibus sit ueritas, quan-
 tum uitæ præsidium sit in omni-
 bus negocijs, quam digna uir-
 tus bonis uiris, ueritatis amor.
 Cogitemus Philosophū esse non
 præstigiatores aut Eurybatum
 aliquem, sed φιλαλιθῆ. Sciamus
 nostro ordini commēdatam esse
 ueritatis defensionem, expendā-
 mus quantum sit scelus hanc stati-
 onē in quā a Rep. collocati sumus
 deserere. Habent autē interdum il-
 lecebras falsę opinionēs, adulant

O R A T I O

cupiditatib. nostris, ambitioni,
superstitioni, aut alijs. Aduersus
has insidias obfirmandus est ani-
mus, & illud Euripidis præce-
ptum tenendum, quod Aristote-
les proponit his qui populo con-
cionantur in ciuitatibus.

μη μοι τὰ κομψα λέγε, ἀλλὰ ὡς
πόλει δεῖ.

Ne plausibilia dicas, sed qui-
bus opus habet ciuitas.

Hæc inculcate animis optimi
adolescentes. Nam studia uestra
non tantum ad priuatas utilita-
tes uestras, sed ad totã Rempub.
ad gloriam Dei, ad Ecclesiæ salu-
tem pertinent. Quod cum cogi-
tabitis, maiore cura ad tantarum
rerum defensionem animi erunt
instru

instruendi ac præparandi. Atq;
 has causas in bonis ingenijs, plu-
 rimum ualere spero, quæ decet
 profecto maxime et uoluntate
 Dei, & comminationibus
 diuinis, & periculis
 pub. & ipsa re
 rum dignita-
 te, moue-

ri. Dixi,

L. iij.

QVAESTIO

QVARE PLATO DIXERIT
optimum esse statum Reip. eum
qui medius est inter Tyran
nidem & Democrati
am, proportione
Geometrica.

VM publica
cōsuetudo mi
hi necessitatē
hoc in loco di
cēdi imponat,
peto a uobis
initio orationis meæ, uiri doctis
simi, ne me impudentia aut inge
nū fiduciam has mihi partes sum
pisse existimetis. Nam cum ea sit
etas mea, ut magis aliquanto, quā
adolescētuli, iudicare possim, que
sit

EX PLATONE

fit huius amplissimi coetus aucto-
 ritas, turpissimū mihi esset, si pa-
 rum uereri uestra iudicia existi-
 marer. Itaq; non meo cōsilio, sed
 officio me ad dicendum adductū
 esse statuetis. Semper em̄ in om-
 ni uita mihi nō minor laus est ui-
 sa, publicis institutis ac legib. pa-
 tere, quam doctrina excellere.
 Quod cū arbitror uos quoq; ui-
 ros optimos & grauissimos senti-
 re, spero uos consilium meum p-
 batos esse, quod laudatissimæ
 scholæ consuetudini obtemperā-
 dum duxi. Cum aut̄ non possim
 eloquētia uobis satisfacere, dabo
 operam, ne cui plixitas orationis
 molesta sit. Et ut nouitate tedium
 aliqua ex parte leuemus, malui q̄-
 stionem aliquam agitare, quam

QVÆSTIO PHIL. MEL

artium encomium recitare, quod
 eo in genere in hac ingenij imbeci-
 lilitate nihil reperire potui, qđ
 non esset uulgatissimum. Dispu-
 tabo igit̃, quare Plato dixerit eũ
 Reipublicę, statum optimum esse,
 qui sit inter Tyrannidem &
 Democratiã medius proportio-
 ne geometrica. Perliberalis mihi
 uisa est Platonis sententia, & ad
 uitam utilissima, quam si sequan-
 tur hi qui presunt, haud dubie be-
 atissime erunt ciuitates. Multũ eti-
 am Reip. conducit priuatos eam
 tenere, ut suum locum, suum mu-
 nus ita tueantur, ne, quantum in
 ipsis est, pulcherrima illa harmo-
 nia geometricę proportionis per-
 turbetur. Quantam autẽ uim ha-
 beat Platonis dictũ, in exemplo
 facili

EXPLATIONE

facilius conspici poterit. In Ecclesia maxime cerni potest, quā perniciosus sit uterq; status, Democratia et Tyrannis. Quid em̄ futurum esset, si uulgo licentia concederetur dogmata, & ritus condēdi aut mutandi. Tanta est uulgi stulticia, tā cæci ac uarij impetus, ut infinita barbaries & omnium rerum in Ecclesia confusio futura esset. Vidimus exēpla quædam, nec alia res initio Anabaptistarū insaniam confirmauit, nisi hæc in ijs locis, ubi cōuenerunt, Democratia, in qua uulgo homines nefarij, sediciosi, cupidi sparserunt uaria dogmata, alij per ambitionē, alij incitati alijs cupiditatibus ut prætextu religionis consequerentur potentiam, diriperent lo-

QVÆSTIO PHIL. MEL.

ēpletum facultates. Nam in uulgo nō solum nulla ratio est, nihil consilij, nulla moderatio, sed etiā plurimi sunt improbi, & ut quisque pessimus, audaciss, ac furiosissimus est, ita plurimū gratia atq; autoritate in uulgo pollet. Hæc notiora sunt, quam ut longa oratione opus sit. Rursus & Tyrannis pestifera est Ecclesie; cum hi q; dominantur, non dant operam, ut Christi gloriam ac ueritatē reddant illustriorem, non consulunt saluti Ecclesie, sed suam autoritatem, suas opes defendere, aut augere conantur, ut nūc pontifices horribili seruitute Ecclesiam opprimūt, nolunt explicari dogmata, Christi doctrinam patefieri, sanari errantes aut ambigentes con-
 scienti

EX PLATONE

scientias. Relinquitur igitur ut me-
 dius quidam Ecclesiæ status optā-
 dus sit. Sed hæc mediocritas, nisi
 Geometrica proportione con-
 stet, statim degenerat uel in Oli-
 garchiam, uel in uulgilicentiam.
 Est autem Platoni proportio illa
 geometrica, cum non unus ali-
 quis dominatur, sed gradus fi-
 unt, & delecti optimi ac doctissi-
 mi quique plurimum autoritate
 ualent. Vt si in Ecclesia præcipu-
 as functiones doctissimi & opti-
 mi quique teneant, nec iaceant
 pari seruitute oēs boni oppressi,
 sed gradus seruentur, indocti gu-
 bernatores admittant bonorum
 & doctorum consilia: non con-
 fundantur gradus, sed unusquis-
 que uelut stationem, suam lo-

QVÆSTIO PHIL. MEL.

cum tueatur atq; ornet, eruditi iudicent de doctrina, indocti auscultent, atq; obtemperent, nec in alienas functiones irrumpant conturbato ordine. Sicut & Paulus grauissime monet capite duodecimo ad Rom. cū præcipit ne immodeste de nobis sentiamus, sed unusquisq; pro suo dono modeste seruiat, suū munus ornet, Hęc est illa diuina proportio, que si esset in Ecclesia & in Rep. uere beati essemus. Hoc mediū inter Tyrannidem & Democratiam constituendum esse sapientib. gubernatoribus Plato dicit. Sed quantum ab hac forma distet Ecclesia, non est obscurum. Nam aut iacet oppressa Tyrannide, aut horribiliter dissipatur ac laceratur a uulgo. Nec

EXPLATIONE

go. Nec falso dixit Plato, proportionem illam difficulter inueniri, ac iudicium de ea non esse hominum, sed Dei, sed tamen interdū aliquā eius partem rebus humanis contingere, & si quid boni sit in Repub. beneficio huius proportionis existere. Oportandum igitur est omnibus ut Deus aliquando hāc harmoniam in Ecclesia restituat, & nos qui in studijs uersamur, demus operā, ut munus commissum ornemus, ut ad docendū & iudicandū ueniamus bene meditati ac parati, ut dextre, pprie, & sine confusione dogmata explicare possimus. Assuefaciamus nos ad modestiā, fugiamus *πρὸς ἀλαζονείαν*, & petulantiam. Hoc modo nostri ordinis seu gradus

QVÆSTIO PHIL, MEL:

Harmonia correcta plurimū Ec-
 clesie boni afferet. Hęc dixi ut Pla-
 tonis sententiam interpretarer,
 quæ ad illustre translata exemplū
 fit magis perspicua. Et prestandū
 nobis est, ut non solum intelliga-
 mus erudite dicta summorū ho-
 minum, sed etiam ut ad nostrum
 usum ac vitam accommodemus,
 & extra scholam, ex puluere in so-
 lem, & uelut in aciē proferamus.
 Monet autem nos hęc sententia
 de maximis rebus, uidelicet, qui
 debeant esse gradus in Rebus p. et
 ne harmonia illa turbetur, suum
 cuiq; munus diligēter obeundū
 esse: & quoniam unum quoddā
 systema est, attēperare unusquis-
 q; suam harmoniam ad aliarum
 uocum proportionem, hoc est,
 ad alio

EX PLATONE

ad aliorum utilitatem et mutuam
cōcordiam debet. Quantam hæc
uim habeant, in Ecclesie exemplo
facile cōspici potest. Reliquæ sunt
multæ & graues disputationes
in hoc loco Platonis quas
omitto, & totam hanc
causam diligentius
explicandam do
ctissimo ui
ro D. De
cano
commendo.

FINIS.

